

2017

TILINPÄÄTÖS

FINAVIA

Sisältö

3

Hallituksen toimintakertomus
vuodelta 2017

Vuosi 2017

Esite kokoaa yhteen Finavian vuoden 2017 liiketoiminnan kuvauksen, tavoitteet ja saavutukset sekä sisältää toimitusjohtajan katsauksen.

10

Tilinpäätös
Tuloslaskelma 11
Tase 12
Rahoituslaskelma 14
Tilinpäätöksen liitetiedot 15

Vastuullisuusraportti

Raportti kertoo vastuullisuustyön painopisteistä, tavoitteista ja tuloksista.

26

Tilinpäätöksen ja toiminta-
kertomuksen allekirjoitukset

27

Tilintarkastus-
kertomus

Hallinto- ja palkitsemiselvitys

Julkaisu sisältää kuvauksen hallinnointi- ja ohjausjärjestelmästä sekä palkka- ja palkkioselvityksen.

30

Tunnuslukujen laskentakaavat

Tilinpäätös

Tilinpäätös sisältää hallituksen toimintakertomuksen ja tärkeimmät tiedot Finavian taloudesta.

3

Hallituksen toimintakertomus vuodelta 2017

Hallituksen toimintakertomus vuodelta 2017

Toimintaympäristö

Vuonna 2017 lentoliikenne kasvoi globaalisti ennakoitua nopeammin. Kaukoidän ja Euroopan välisten lentoyhteyksien merkitys korostui entisestään.

EU-alueella lentoliikenne kasvoi 7,7 prosenttia ja koko Euroopan alueella 8,5 prosenttia yleisen taloustilanteen kohentumisen ja vaihtomatkustuksen kysynnän lisääntymisen ansiosta. Useissa maissa turvallisuustilanne on kohentunut aikaisemmista vuosista, ja matkustushalukkuus näihin lomakohteisiin on kasvanut. Halpalentoyhtiöiden kasvu ja lentoyhtiöiden investoinnit entistä suurempaan kalustoon ovat myös lisänneet matkustajamääriä.

Rahdin määrä kasvoi Euroopan alueella 8,5 prosenttia ja operaatioiden määrä 3,8 prosenttia.

Helsinki-Vantaan kilpailijat Kööpenhamina, Oslo ja Tukholma tavoittelevat aikaisempaa vahvempaa markkinaosuutta Euroopan ja Aasian välisessä vaihtoliikenteessä.

Kaiken kaikkiaan lentoliikenne Euroopassa on viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana lisääntynyt 30 prosenttia. Voimakkaasti

kasvavat matkustajamäärät vaativat lisäkapasiteetin rakentamista. Useilla eurooppalaisilla lentoasemilla onkin käynnissä merkittäviä investointiohjelmia.

Finavian 900 miljoonan euron kehitysohjelman tavoitteena on kasvattaa Helsinki-Vantaan lentoaseman kykyä vastata kansainväliseen kilpailuun ja matkustajamäärien kasvuun. Lentoasema on valmis palvelemaan 30 miljoonaa matkustajaa vuonna 2030. Matkustajat odottavat lentoasemilta sujuvan matkustamisen lisäksi myös yksilöllisiä ja erottuvia palveluita sekä elämyksiä. Ainutlaatuisen asiakaskokemuksen tarjoaminen on Finavian liiketoiminnan kehittämistä ja investointeja ohjaava keskeinen tekijä.

Lentoasemiin ja lentoliikenteeseen kohdistuva sääntely vaikuttaa osaltaan toimintaympäristön ja kilpailun kehittymiseen. Sääntely koskee esimerkiksi ilmailun turvallisuutta, ympäristöasioita ja palveluiden hinnoittelua. Sen kiristyminen edellyttää lentoasemaoperaattoreilta investointeja muun muassa uuteen teknologiaan ja prosessi- ja toimintatapamuutoksiin.

Euroopan komission vaatimuksena on yhtenäistää lento-

asemien tarjoamia liikennemaksuja niin, että ne ovat yhtenevät kotimaan ja kansainvälisen liikenteen osalta. Tämän vuoksi matkustajamaksuun tehtiin vuonna 2017 muutoksia, jotka nostivat kotimaan liikenteen hintoja ja laskivat kansainvälisen liikenteen hintoja. Finavia korotti vuoden 2017 hintoja kokonaisuudessaan 1,2 prosenttia, eli noin inflaatioennusteen verran.

Hinnankorotuksista huolimatta Finavian lentoasemamaksut säilyivät eurooppalaisessa vertailussa edelleen alhaisina. Kansainvälisen ja kotimaan liikenteen matkustajamaksujen tasaaminen Euroopan komission vaatimaan yhtenäiseen hinnoitteluun jatkuu vuonna 2018.

Vuoden 2017 lopussa eurooppalaiset lentoasemat siirtyivät noudattamaan Euroopan lentoturvallisuusvirasto EASA:n (European Aviation Safety Agency) antamia ilmailumääräyksiä. Euroopan unionin kattavien ilmailumääräysten tavoitteena on varmistaa, että Euroopan lentoasemilla lentoliikenteen turvallisuus on samalla tasolla. Finavian kaikki lentoasemat on sertifioitu vastaamaan EASA:n määräyksiä vuosien 2012–2017 aikana.

Liikenteen kehitys

Finavian lentoasemien kautta matkusti vuonna 2017 yhteensä 22,7 miljoonaa matkustajaa (20,8). Erityisesti nousi kansainvälinen liikenne, 11,7 prosenttia. Sen kehittymistä vauhdittivat lentoyhtiöiden uudet reittiavaukset, frekvenssien lisääminen sekä konekokojen suureneminen. Nousuun vaikutti myös Suomen kiinnostavuus matkailumaana. Aasiasta tulevista matkustajista yhä useampi valitsi viime vuonna matkakohteekseen Suomen. Erityisesti kiinalaisten matkustajien määrä kasvoi entisestään.

Helsinki-Vantaan lentoaseman matkustajamäärä ylsi uuteen ennätykseen ja oli 18,9 miljoonaa matkustajaa (17,2), mikä oli 9,9 prosenttia viime vuotta enemmän. Kansainvälinen matkustus kasvoi 11,4 prosenttia ja kotimaan liikenteen matkustajamäärä 1,9 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Vaihtomatustus kehittyi erittäin hyvin ja kasvoi 15 prosenttia ollen 3,1 miljoonaa (2,7).

Finavian muiden lentoasemien yhteenlaskettu matkustajamäärä oli 3,8 miljoonaa ja kasvoi näin 5,7 prosenttia edellisestä vuodesta. Kotimaan liikenteessä kasvua oli 2,2 prosenttia ja kansainvälisessä liikenteessä 16 prosenttia. Vahvin kasvu tuli Lapin lentoasemien kansainvälisten matkustajamäärien lisääntymisestä. Rovaniemellä (579 000 matkustajaa), Kittilässä (325 000 matkustajaa) sekä Ivalossa (211 000 matkustajaa) kansainvälinen liikenne ylsi uusiin ennätysiin. Oulun lentoasemalla tehtiin kesällä liikennealueiden peruskorjaus, jonka vuoksi matkustajamäärä jäi edellisvuotta pienemmäksi.

Kotimaan lentoliikenteen kysyntä heikentyi edelleen joillakin lentoasemilla suuriin kaupunkeihin painottuvan muuttoliikkeen ja bussi- ja raideliikenteen kilpailukyvyyn parantumisen vuoksi. Hyvät lentoyhteydet pohjautuvat riittävään kysyntään, joka syntyy matkailun ja elinkeinoelämän tarpeista. Alhaisen kysynnän reitit eivät ole lentoyhtiöille kannattavia.

Finavia panosti merkittävästi reittikehitykseen ja markkinointiin. Vuoden 2017 aikana avattiin yhteensä 31 uutta lentoyhteyttä Eurooppaan, Yhdysvaltoihin ja Aasiaan. Useille olemassa oleville

reiteille lisättiin uusia vuoroja. Helsinki-Vantaalta on 145 suoraa lentokohdetta, joista Aasiaan suuntautuu 20 ja Amerikkaan 7 non-stop-reittiä.

Laskeutumisten määrä Finavian kaikilla lentoasemilla kasvoi 5,3 prosenttia verrattuna edelliseen vuoteen. Rahdin määrä kasvoi kokonaisuudessaan 6,1 prosenttia.

Liikevaihto ja tulos

Finavia-konsernin liikevaihto vuonna 2017 laski 1,9 prosenttia edellisestä vuodesta ja oli 373,6 miljoonaa euroa (380,9), syynä laskuun oli lennonvarmistusliiketoiminnan yhtiöittäminen omaksi yhtiökseen, ANS Finland Oy:ksi 1.4.2017 alkaen. Vertailukelpoinen liikevaihto nousi 10,3 prosenttia 373,6 miljoonaan euroon (338,6). Lentoliikenteen kasvun lisäksi vertailukelpoista liikevaihtoa kasvattivat Helsinki-Vantaan kaupallisten palveluiden menestymisen sekä tytäryhtiöiden Airpron ja LAK:n liiketoiminnan kasvu.

Lentoliikennetuotot laskivat lennonvarmistuksen yhtiöittämisestä johtuen 12,3 prosenttia ja olivat 195,1 miljoonaa euroa (222,4). Vertailukelpoiset lentoliikennetuotot kasvoivat 9,2 prosenttia. Finavia aloitti vuoden 2017 alussa matkustajamaksujen yhtenäistämisen lentoasemien välillä, minkä seurauksena lentoasemamaksut nousivat edellisvuodesta 1,2 prosenttia.

Konsernin muut kuin lentoliikennetuotot nousivat 12,6 prosenttia ja olivat vuonna 2017 yhteensä 178,5 miljoonaa euroa (158,5). Näiden tuottojen osuus kokonaisliikevaihdosta oli 47,8 prosenttia (41,6). Muihin kuin lentoliikennetuottoihin kuuluivat muun muassa terminaalien kaupalliset palvelut, pysäköintipalvelut, kiinteistöjen vuokratuotot sekä Airpron tuottamat maa-, turva-, matkustamo- ja asiakaspalvelut.

Konsernin liiketulos ilman kertaluonteisia eriä oli 60,0 miljoonaa euroa (55,1), joka oli 16,1 prosenttia liikevaihdosta (14,5). Poistot ilman kertaeriä kasvoivat Helsinki-Vantaan investointiohjelman myötä 67,6 miljoonaan euroon (59,7).

Tilikauden tulos oli 37,7 miljoonaa euroa (28,3). Tulokseen si-

säly kertaluonteisia kiinteistömyynteihin liittyviä omaisuuden myyntituloja 4,9 miljoonaa euroa (1,9). Kertaluonteisia kuluja oli yhteensä 10,6 miljoonaa euroa (14,6). Tähän sisältyi Helsinki-Vantaan kehitysohjelmaan liittyvät alakirjaukset, uusien ja purettujen ylimääräisten ympäristövarausten vaikutus sekä voitto- ja tulospalkkiot. Rahoituskulut olivat 6,8 miljoonaa euroa (9,7).

Konsernin avainluvut

	2017	2016	2015
Liikevaihto, milj. euroa	373,6	380,9	353,1
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä, milj. euroa	60,0	55,1	55,7
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä, %	16,1	14,5	15,8
Käyttökate ilman kertaluonteisia eriä, milj. euroa	127,6	114,8	104,8
Tilikauden tulos, milj. euroa*	37,7	28,3	40,0
Liiketoiminnan rahavirta, milj. euroa	105,7	97,7	75,1
Investoinnit, milj. euroa	181,8	182,8	169,6
Oman pääoman tuotto, %*	6,2	4,8	7,1
Sijoitetun pääoman tuotto, %*	6,1	5,0	7,0
Omavaraisuusaste, %*	58,4	58,9	60,5
Nettovelkaantumisaste, %*	47,2	38,8	24,8
Kokonaismatkustajamäärä, milj. matkustajaa	22,7	20,8	20,1
Henkilöstö keskimäärin, htv	2 172	2 394	2 317
Palkat ja palkkiot, milj. euroa	99,9	122,2	118,1

* Vuoden 2016 vertailutiedot esitetty huomioiden Kirjanpitolautakunnan joulukuussa 2016 Suomen kirjanpitoikäntönnön mukaan raportoitaville yhtiöille antama johdannaisten kirjaamista koskeva lausunto.

Liiketoiminnan kehitys ja muutokset konsernirakenteessa

Finavia-konserni tuottaa lentoliikenteen palveluja lentoyhtiöille ja matkustajille. Konsernilla on kaksi liiketoiminta-aluetta, Helsinki-Vantaan lentoasema ja Lentoasemaverkosto. Lennonvarmistusliiketoiminta eriytyi omaksi yhtiöksi Air Navigation Services Finlandiksi 1.4.2017.

Lisäksi Finavian palveluja lentoliikenteelle täydensivät tytäryhtiönä toimivat Airpro ja Lentoasemakiinteistöt. Konsernilla ei ollut tutkimus- ja kehittämismenoja.

Liikevaihto liiketoiminnoittain

milj. euroa	2017	2016	Muutos, %
Helsinki-Vantaan lentoasema	236,4	210,0	12,6
Lentoasemaverkosto	57,2	44,5	28,7
Lennonvarmistusliiketoiminta	17,3	67,5	-74,4
Airpro-liiketoiminta	68,9	63,9	7,9
Kiinteistöliiketoiminta	23,6	23,3	1,6
Eliminoinnit	-29,9	-28,2	6,3
Konserni yhteensä	373,6	380,9	-1,9

Helsinki-Vantaan lentoaseman liiketoiminta-alue vastaa palveluiden tuottamisesta lentoyhtiöille ja matkustajille Helsinki-Vantaalla. Vuonna 2017 liikevaihto kasvoi 12,6 prosenttia edellisestä vuodesta hyvän matkustajakehityksen sekä kaupallisten palveluiden hyvän myynninkehityksen johdosta.

Helsinki-Vantaan 2020-luvun alkuun ulottuva, yhteensä 900 miljoonan euron kehitysohjelma jatkui suunnitellusti. Lentoasemalla avattiin uusi eteläsiipi matkustajien ja lentoliikenteen käyttöön heinäkuussa 2017. Pinta-alaltaan 7 850 m²:n suuruinen laajennusosa palvelee non-Schengen-liikennettä, muun muassa

Aasiaan ja Pohjois-Amerikkaan matkustavia.

Finavian toteutti lokakuussa Helsinki-Vantaalla Kiinan markkinoille suunnatun laajan markkinointikampanjan, joka saavutti paljon kansainvälistä näkyvyyttä ja huomiota. Yhtenä Finavian keskeisenä painopistealueena Helsinki-Vantaalla olivat panostukset kiinalaisten matkustajien palveluun.

Lentoasemien asiakastytyväisyyttä mittaavan kansainvälisen Airport Quality Service -tutkimuksen mukaan Helsinki-Vantaan asiakastytyväisyys parantui edelleen ja säilytti erinomaisen tason arvosanalla 4,13/5. Vertailukaudella mitattu tulos oli 4,07/5.

Lentoasemaverkoston liiketoiminta-alue vastaa palveluiden tuottamisesta lentoyhtiöille ja matkustajille muilla kuin Helsinki-Vantaan lentoasemalla. Verkostoon kuului 18 kaupallisen liikenteen lentoasemaa ja kaksi kenttää, joilla harjoitetaan vain sotilas- ja yleisilmailua.

Verkostoliiketoiminnan liikevaihto nousi 28,7 prosenttia. Erot lentoasemien liiketoiminnan kehityksessä olivat edelleen suuria johtuen liikennekehityksestä.

Verkostolentoasemien keskiarvoinen asiakastytyväisyys pysyi erinomaisella tasolla 4,29/5 ja oli sama vertailukauteen nähden. Osalla verkostokentistä panostukset palvelutason kehittämiseen ja asiakaskokemukseen näkyivät asiakastytyväisyyden selkeänä paranemisena.

Lennonvarmistuksen liiketoiminta-alue oli osa Finavia Oyj:tä 31.3.2017 saakka. Lennonvarmistus yhtiöitettiin omaksi erityistehtävayhtiökseen Air Navigation Services Finland Oy:ksi (ANS Finland) 1.4.2017. Yhtiö vastaa Suomen ilmatilan hallinnasta ja tuottaa lentoliikenteen tarvitsemat lentoreitti- ja lennonjohtopalvelut. Finavia ostaa tarvitsemansa palvelut ANS Finlandilta.

Finavia-konsernin tytäryhtiö **Airpro** tuottaa lentoliikenteen maa- ja matkustajapalveluita lentoyhtiöille ja lentoasemille. Liiketoiminnan liikevaihto nousi 7,9 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Kasvua syntyi Airpron kaikissa neljässä liiketoiminnossa.

Finavia-konsernissa lentoasemien välittömässä läheisyydessä

sijaitsevien kiinteistöjen kehittämistä ja vuokraamisesta vastaa **Lentoasemakiinteistöt Oyj**, joka jakautui vuoden 2017 alussa Lentoasemakiinteistöt Oy:ksi ja LAK Real Estate Oyj:ksi. LAK Real Estate Oyj jakautui 19.12.2017 LAK Real Estate Oyj:ksi, Kiinteistöosakeyhtiö (KOy) Aviatontti I:ksi, KOy Aviatontti II:ksi, KOy Aviatontti III:ksi ja KOy Aviatontti IV:ksi. Yhtiöiden yhteenlasketun liikevaihdon kasvu oli noin 3 prosenttia, joka tuli lähinnä yhtiön tilojen käyttöasteen paranemisesta. Kiinteistöliiketoiminnan toiminnassa ja tilojen määrässä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoden 2017 aikana. Kiinteistöliiketoiminnan kehittämisen painopisteinä oli Aviapolis-asema.

Tase

Konsernitaseen loppusumma oli 1 074,5 miljoonaa euroa (1 000,9). Omavaraisuusaste oli 58,4 prosenttia (58,9). Käyttöomaisuuden määrä nousi 995,8 miljoonaan euroon (893,8) käynnissä olevan kehitys- ja investointiohjelman myötä.

Korollisten lainojen määrä oli vuoden lopussa 310,3 miljoonaa euroa (265,5). Vieraan pääoman määrä nousi 428,0 miljoonaan euroon (391,2). Nettovelkaantumisaste oli 47,2 prosenttia (38,8). Pakolliset varaukset olivat 20,2 miljoonaa euroa (21,0), ja ne liittyivät lentoasemien ympäristövaatimusten edellyttämien hankkeiden toteuttamiseen.

Rahavirta ja rahoitusasema

Liiketoiminnan rahavirta oli 105,7 miljoonaa euroa (97,7). Investointien rahavirta oli 173,2 miljoonaa euroa (180,2). Pitkäaikaisen lainojen lyhennykset olivat 25,2 miljoonaa euroa (19,2).

Finavialla on vahva rahoitusasema, joka tukee liiketoiminnan tulevia kehitysinvestointeja. Konsernin rahavarat 31.12.2017 olivat 14,6 miljoonaa euroa (37,3).

Vuoden 2017 lopussa Finavialla oli käyttämättömiä, pitkäaikaisia luottojärjestelyjä yhteensä 320 miljoonaa euroa Helsinki-Vantaan laajennuksen rahoittamiseksi. Lainajärjestelyt sisältävät vel-

kaantuneisuuteen ja omistuksen pysyvyyteen liittyvät kovenantit. Finavialla on myös 250 miljoonan euron lyhytaikainen yritystodistusohjelma, josta oli laskettu liikkeelle 54 miljoonaa euroa vuoden 2017 lopussa.

Vuoden 2017 lopussa konsernin korollisen vaihtuvakorkoisen velan korkoriskistä oli suojattu 56,1 prosenttia. Konsernin korollisten lainojen kesikorko oli 1,58 prosenttia vuonna 2017 ja korkosidonnaisuusaika velka- ja leasingalkulle ja suojauksille oli 4,7 vuotta. Koronvaihtosopimusten vaikutus huomioidaan lainojen kesikorkoa laskettaessa. Osalla emoyhtiön pitkäaikaisista lainoista on valtion takaus ja yhtiö maksoi niistä takausprovisiota.

Konsernin leasing-vastuut vähenivät ja olivat vuoden lopussa 27,0 miljoonaa euroa (32,2).

Investoinnit

Vuonna 2017 konsernin investoinnit olivat 181,8 miljoonaa euroa (182,8).

Helsinki-Vantaalla merkittävimmät hankkeet liittyivät lentoaseman laajentamiseen. Heinäkuussa 2017 otettiin käyttöön non-Schengen-alueen uudisosa, eteläsiipi sekä asematason laajennusosa. Keskusaukion ja länsisiiven osalta rakennustyöt ovat käynnissä. Lisäksi käynnissä on terminaali 1:n laajentaminen. Terminaalin 2:n uuden sisäänkäynnin, maaliikennejärjestelyjen ja porttialueen laajentamissuunnitelmat julkistettiin kesäkuussa 2017.

Myös muiden lentoasemien investointimenot liittyivät pääosin korvausinvestointeihin sekä palvelutason parantamiseen. Verkostolentoasema-liiketoiminnassa suurin yksittäinen hanke oli Oulun liikennealueiden peruskorjaus, jonka ansiosta Oulun lentoasema pystyy vastaanottamaan myös laajarunkoisia lentokoneita.

Viime vuosina Finavia on investoinut lentoasemiinsa merkittävästi. Maailman talousfoorumi (WEF) arvioi kilpailukykyraportissaan 2017–2018 Suomen lentoasemaverkoston laadultaan maailman viidenneksi parhaaksi ja Pohjolan ylivoimaiseksi ykköseksi. Tutkimuksessa arvioidaan lentoasemien lentoliikenteelle tarjoa-

man infrastruktuurin kuntoa ja laajuutta. Suomen lentoasemien pisteet arvioinnissa olivat 6,3 (1–7).

Osakkeet ja osakepääoma

Finavia Oyj:n osakkeet omistaa Suomen valtio. Omistajaohjauksesta on 1.4.2017 alkaen vastannut valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto. 31.3.2017 asti vastuuministeriönä oli liikenne- ja viestintäministeriö. Yhtiön osakepääoma koostuu 7 400 000 samanarvoisesta osakkeesta. Osakepääoman määrä on 185,0 miljoonaa euroa. Yhtiön hallussa ei ole omia osakkeita. Yhtiö ei laskenut liikkeeseen uusia osakkeita, optioita tai muita osakkeisiin oikeuttavia oikeuksia. Yhtiön hallituksella ei ole valtuuksia osakeantoihin tai optio-oikeuksien liikkeeseen laskemiseen.

Varsinainen yhtiökokous 2017

Finavia Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidettiin 17.3.2017 Helsingissä. Yhtiökokous vahvisti vuoden 2016 tilinpäätöksen ja myönsi vastuuvapauden hallitukselle ja toimitusjohtajalle.

Yhtiökokous päätti hallituksen esityksen mukaisesti jakaa osinkoa 8 303 352,80 euroa. Samalla päätettiin, että osinko maksetaan in natura -osinkona luovuttamalla osakkeenomistajalle koko ANS Finlandin osakekanta.

Henkilöstö

Konsernin henkilöstömäärä oli vuoden lopussa 2 696 (2 995). Vakituudessa työsuhteessa oli 1 962 henkilöä (2 371). Keskimääräinen henkilöstömäärä henkilötyövuosina esitettynä oli tilikauden aikana 2 172 (2 394). Konsernilla ei ollut työntekijöitä ulkomailla.

Emoyhtiössä oli vuoden lopussa 1 176 henkilöä (1 570). Emoyhtiön keskimääräinen henkilöstömäärä vuoden aikana henkilötyövuosina esitettynä oli 1 107 (1 405). Emoyhtiön henkilöstömäärän vähenemiseen vaikutti ANS Finland Oy:n yhtiöittäminen 1.4.2017. Sen yhteydessä noin 400 henkilöä siirtyi pois Finaviasta.

Finavia henkilöstön kehittämisessä keskityttiin johtamisen ja esimiestyön laadun parantamiseen ja muutosjohtamiseen sekä asiakaskokemuskoulutukseen. Aasialaismatkustajien asiakaskokemuksen kehittämiseksi Finavia ja Pekingin lentoasema käynnistivät vuonna 2016 työntekijävaihdon. Vuoden 2017 aikana Pekingin lentoasemalta oli 21 työntekijää vaihdossa Finavian lentoasemilla.

Konsernissa toteutettiin tammikuussa 2017 henkilöstökysely. Sen tulokset paranivat edelliseen henkilöstötutkimukseen verrattuna. Finavian henkilöstön tyytyväisyys nousi samalle kuin suomalaisissa yrityksissä keskimäärin. Henkilöstökyselyn tulosten perusteella vuoden 2017 painopisteeksi valittiin yksiköiden sisäisen viestinnän kehittäminen.

Liiketoimintaan liittyvät riskit

Finavia tavoittelee toiminnassaan ennakoivaa riskienhallintaa. Yhtiö pyrkii tunnistamaan riskitekijät, joilla mahdollisesti voi olla haitallinen vaikutus liiketoimintaan tai taloudelliseen asemaan. Riskit jaotellaan strategisiin, operatiivisiin, lain- ja vaatimustenmuutaus sekä taloudellisiin riskeihin.

Vuoden 2017 aikana konsernin riskikuvassa ei tapahtunut oleellisia muutoksia.

Strategiset riskit

Keskeiset strategiset riskit liittyvät lentoliikennetoimialan yleiseen kehitykseen. Toimialan voimakas riippuvuus maailmantalouden vaihteluista, lentoliikenteen sisäinen rakennemuutos sekä toimialaan liittyvä sääntely vaikeuttavat toimialan ennustettavuutta.

Muita toimintaympäristöön liittyviä riskejä ovat lentoasemamaksujen sääntelyyn liittyvät riskit. Lentoliikenteen kysynnän vaihtelut sekä lentoyhtiöasiakkaiden muuttuvat palvelutarpeet edellyttävät konsernilta joustavuutta kapasiteetin hallinnassa ja palvelutuotannossa. Kustannusrakenne on enimmäkseen kiinteää, sillä toiminta on pääomavaltaista ja paikallista.

Helsinki-Vantaan kehitysohjelman vaikutukset infrastruktuuriin ja prosesseihin on luokiteltu merkittäväksi strategiseksi riskikokonaisuudeksi.

Operatiiviset riskit

Operatiivisten riskien hallinnassa painottuu lentoliikenteen palveluketjun sujuvuuden varmistaminen. Se syntyy monen organisaation ja toimijan yhteistyön tuloksena. Finavian rooli lentoasemien pitäjänä on huolehtia siitä, että jokaisella toimijalla on mahdollisimman hyvät edellytykset hoitaa omaa tehtäväänsä palveluketjussa.

Vuonna 2017 lentoasemilla toimivat yritykset ja muut organisaatiot järjestivät säännöllisiä tapaamisia, joilla pyrittiin parantamaan prosesseja ja yhteisiä toiminnallisia rajapintoja. Lennonvarmistusliiketoiminnan siirryttyä uuteen yhtiöön Finaviassa ryhdyttiin toimiin, jotta henkilöstöllä on riittävä lennonvarmistukseen liittyvä palvelunosto-osaaminen.

Palvelutuotannon riskit ovat enenevässä määrin riippuvaisia tietojärjestelmien toimivuudesta ja yhteensopivuudesta sekä konsernin omien että kumppaneiden tietojärjestelmien kanssa. Riskejä hallittiin kiinnittämällä huomiota muun muassa tietojärjestelmäarkkitehtuuriin, tietoturvaluuteen, dokumentointiin ja rajapintoihin.

Lain- ja vaatimuksenmukaisuusriskit

Lennonvarmistusliiketoiminnan eriytymisen jälkeen Finavian liiketoiminnan perustan muodostaa lentoaseman pitämisen toimilupa. Toimilupaan liittyvän operatiivisten ja rakenteellisten vaatimusten toteutumista valvovat sekä kansalliset että EU:n viranomaiset. Toimilupiin liittyvä regulaatio lisääntyy ja muuttuu koko ajan. Finavia reagoi tähän muutokseen kehittämällä osaamistaan, täydentämällä infran fyysisiä rakenteita ja kouluttamalla henkilöstöään.

Lentoasemien toiminta on luvanvaraista, ja edellyttää aluehallintoviraston myöntämän ympäristölupa. Lentoliikenteen

erityispiirteet huomiotta jättävä ympäristölupapäätös nähdään riskinä, jos se aiheuttaa kohtuuttomia kustannuksia lentoaseman pitäjälle. Riskejä ovat myös päätökset, joista aiheutuu tulonmenetyksiä esimerkiksi tiukan melunhallinnan tai liikenteen rajoittamisen vuoksi. Lentoasemien toimintaedellytysten turvaamisen kannalta on tärkeää, että melulle herkkiä toimintoja ei kaavoiteta lentokonemelualueille tai niiden välittömään läheisyyteen.

Finavian lentoasemilla toiminta täytti ympäristönsuojelulain vaatimukset.

Taloudelliset riskit

Konserni tuottaa lentoliikenteen palveluja ja sen tulovirta on valtaosin sidottu yhteen toimialaan. Toimialan häiriöt ja palvelukatkokset voivat tyrehdyttää tulovirran nopeasti. Tulovirtaan liittyvää riskiä hallittiin huolehtimalla riittävästä maksuvalmiudesta ja likviditeettireservistä.

Lentoyhtiöiltä perittävät laskeutumis- ja matkustajamaksut ovat säänneltyjä ja hinnoitteluprosessit varsin pitkiä, minkä vuoksi Finavialle voi syntyä kustannuksia etupainotteisesti jo ennen kuin lentoyhtiöiltä perittävät maksut saadaan vahvistettua. Riskiä hallittiin säännöllisillä asiakaskonsultaatioilla ja kehittämällä pitkän tähtäimen hinnoittelustrategiaa.

Keskeiset rahoitusriskit liittyivät korkokuluihin. Muita rahoitusriskejä olivat sähkön ja bitumin hinnanvaihtelut, valuuttakurssien muutokset, maksuvalmius- ja jälleenrahoitusriskit sekä luottoriskit.

Ympäristövaikutukset

Lentoasemien pitäminen on ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaista luvanvaraista toimintaa. Ympäristövaikutuksia syntyy kiitoteiden liukkaudentorjunnasta, lentokoneiden jäänpoistosta ja -estosta sekä lentokoneiden liikkumisesta ilmassa ja maassa. Finavian lentoasemista 18:lle on myönnetty ympäristölupa.

Finavian kiihdytetyn ilmasto-ohjelman ansiosta Helsinki-Vantaalle myönnettiin kansainvälinen ACA-sertifikaatti ja siitä tuli hiili-

neutraali lentoasema elokuussa 2017. Finavia panosti erityisesti energiatehokkuuteen hankkimalla sähkömarkkinoilta tuulisähköä, investoimalla aurinkovoimalaan, uusimalla valaistusta vähän energiaa kuluttavaan led-tekniikkaan sekä vaihtamalla maakalustonsa polttoaineeksi uusiutuvaa diesel-polttoainetta.

Finavia on sitoutunut parantamaan toimintansa energiatehokkuutta ja vähentämään päästöjään myös muilla lentoasemillaan. Yhtiö on mukana Airport Council Internationalin (ACI) kansainvälisessä Airport Carbon Accreditation (ACA) hiilidioksidipäästöjen hallintaohjelmassa. Seuraavaksi tavoitteena on saavuttaa hiili-neutraalius Enontekiön, Ivalon, Kemi-Tornion, Kittilän, Kuusamon ja Rovaniemen lentoasemilla.

EU:n direktiivi muuttui asetukseksi (598/2014) ja sen soveltamiseksi annettiin Helsinki-Vantaan melunhallintaa koskeva valtioneuvoston asetus 401/2016. Liikenne- ja viestintäministeriön asettama Helsinki-Vantaan melunhallinnan yhteistyöryhmä käynnisti toimintansa vuonna 2017. Siihen kuuluvat Trafi, lentoyhtiöt sekä Finavia.

Vuoden 2018 näkymät

Hyvän liikennekehityksen arvioidaan jatkuvan vuonna 2018. Yhtiö ennakoii, että matkustajamäärien kasvu jatkuu erityisesti kansainvälisessä liikenteessä. Liikennekehitystä hidastavia tekijöitä voivat olla yleisen taloudellisen kehityksen muuttuminen, lentoyhtiöiden päätökset reittien vähentämisestä sekä mahdollinen öljyn hinnan nousu.

Finavian lentoasemilla lentoliikenteen kysynnän ja tarjonnan vaihtelut jatkuvat myös vuonna 2018. Lentoyhtiöt reagoivat kysynnän vaihteluun sopeuttamalla kapasiteettiaan nopeasti.

Helsinki-Vantaan laajennusohjelma etenee yleissuunnitelman mukaisesti. Vuonna 2018 kehittämisen painopiste on vaihtoliikenteen kapasiteetin kasvattamiseen tähtäävissä rakennushankkeissa sekä matkustajille tarjottavien palveluiden uudistamisessa. Verkoston perusparannusinvestoinnit jatkuvat vuonna 2018.

Kesällä toteutetaan Tampere-Pirkkalan lentoasemalla liikennealuiden peruskorjaus.

Yhtiö arvioi vuoden 2018 liikevaihdon olevan jonkin verran vuoden 2017 liikevaihtoa pienempi. Liikevaihdon lasku johtuu lennonvarmistusliiketoiminnan yhtiöittämisestä sekä LAK Real Estate Oy:n siirtymisestä osakkuusyhtiöksi. Liiketuloksen ilman kertaluonteisia eriä arvioidaan jäävän jonkin verran vuoden 2017 tasoa alhaisemmaksi johtuen pääosin investointien myötä kasvaneista poistoista.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Finavia sekä NREP Oy:n hallinnoima rahasto ja Pontos Oy sopivat omistus- ja rahoitusjärjestelystä 31.1.2018. Järjestelyn jälkeen LAK Real Estate Oy:n omistajina ovat Finavia, NREP Oy:n hallinnoima rahasto ja Pontoksen tytäryhtiö Pontos Aero Oy. Finavian omistus on 49 prosenttia. Omistusjärjestely tukee koko Helsinki-Vantaan lentokenttäalueen asemaa eurooppalaisen lentoliikenteen solmukohtana sekä Aviapolis-alueen kehittymistä. Järjestelyn tavoite on kehittää aluetta yhdessä vetovoimaiseksi kaupungin osaksi liiketoiminnalle ja asumiselle.

Finavian tytäryhtiöt Airpro Oy ja RTG Ground Handling Oy sopivat liiketoimintakaupasta 7.2.2018. Liiketoimintakaupassa siirtyi henkilöstöä Helsinki-Vantaan ja Oulun lentoasemilla.

Hallituksen esitys voittovarojen käytöstä

Emoyhtiön jakokelpoiset varat tilinpäätöksessä 31.12.2017 olivat 362 004 108,05 euroa, josta tilikauden voitto oli 45 609 088,35 euroa.

Hallitus esittää varsinaiselle yhtiökokoukselle, että osinkoa jaetaan 1,08 euroa per osake, joka vastaa 7 992 000,00 euroa.

Hallinnointi- ja palkitsemisselvitys julkaistaan hallituksen toimintakertomuksesta erillisinä yhtiön internetsivuilla www.finavia.fi.

Vantaalla 28.2.2018

Finavia Oyj
Hallitus

Lisätietoja antavat toimitusjohtaja Kimmo Mäki p. 020 708 2000 sekä talousjohtaja Niclas Köhler p. 020 708 2160.

10 Tilinpäätös

Tuloslaskelma	11	10. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä poistot	18
Tase	12	11. Muut osakkeet ja osuudet	21
Rahoituslaskelma	14	12. Konserniyitykset	21
Tilinpäätöksen liitetiedot	15	13. Pitkäaikaiset saamiset	21
1. Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet	15	14. Laskennalliset verosaamiset	21
2. Liikevaihto liiketoiminta-alueittain	17	15. Saamiset saman konsernin tytäryhtiöiltä	22
3. Liiketoiminnan muut tuotot	17	16. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	22
4. Johdon palkat ja palkkiot	17	17. Oman pääoman erien lisäykset ja vähennykset	22
5. Finavia-konsernin palveluksessa oleva henkilökunta	17	18. Varaukset	23
6. Tilintarkastajan palkkiot	17	19. Pitkäaikainen vieras pääoma	23
7. Pakollisen varauksen muutos tuloslaskelmassa	17	20. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	23
8. Rahoitustuotot ja -kulut	18	21. Laskennallinen verovelka	23
9. Tuloverot	18	22. Saadut ennakot	23
		23. Velat saman konsernin tytäryhtiöille	23
		24. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	24
		25. Annetut takaukset, pantit ja vastuut	24

Tuloslaskelma 1.1.2017–31.12.2017

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Liikevaihto	373 586	380 886	315 792	327 274
Liiketoiminnan muut tuotot	8 082	3 666	3 661	3 570
Materiaalit ja palvelut				
Aineet ja tarvikkeet				
Ostot tilikauden aikana	29 808	27 769	26 495	24 962
Varastojen lisäys (-)/vähennys (+)	-312	444	145	445
Ulkopuoliset palvelut	57 748	48 579	75 982	64 942
	87 244	76 792	102 622	90 348
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	99 858	122 195	59 600	85 265
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	17 245	21 736	10 036	14 944
Muut henkilösivukulut	4 639	7 344	2 677	4 948
	121 743	151 275	72 314	105 157
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset				
Rakennukset ja rakennelmat	26 305	23 528	21 032	18 254
Koneet ja kalusto	20 115	19 799	18 555	18 448
Muut aineelliset hyödykkeet	20 359	16 079	20 332	16 054
Aineettomat oikeudet	1 434	1 006	1 330	916
Muut pitkävaikutteiset menot	591	398	166	11
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	0	4 037	0	4 037
	68 804	64 848	61 414	57 719

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Liiketoiminnan muut kulut	49 474	49 321	44 238	44 909
Liikevoitto	54 403	42 317	38 865	32 710
Rahoitustuotot ja -kulut				
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista	50	50	25 963	0
Muut korko- ja rahoitustuotot	133	158	285	313
Korkojohdannaisten markkina-arvon muutokset	-1 012	-722	-1 216	-493
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-5 972	-9 161	-5 617	-8 232
	-6 801	-9 675	19 414	-8 412
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	47 602	32 642	58 280	24 297
Tilinpäätössiirrot				
Poistoeron muutos			-9 077	-3 029
Tuloverot				
Tilikauden ja aikaisempien tilikausien verot	-6 131	-3 491	-3 593	-2 183
Laskennalliset verot	-3 776	-883	0	0
Tilikauden voitto	37 695	28 269	45 609	19 085

Tase 31.12.2017

VASTAAVAA

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Pysyvät vastaavat				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	4 369	4 417	3 993	4 059
Muut pitkävaikutteiset menot	3 293	2 518	165	176
	7 662	6 934	4 158	4 235
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet	53 987	50 528	43 152	43 150
Rakennukset ja rakennelmat	412 241	395 594	281 343	259 422
Koneet ja kalusto	123 378	119 259	113 747	109 573
Muut aineelliset hyödykkeet	286 181	225 915	285 481	225 187
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	111 970	95 255	102 163	93 363
	987 757	886 552	825 886	730 695
Sijoitukset				
Osuudet saman konsernin yrityksissä			9 320	9 323
Osuudet osakkuusyrietyksissä	8	8		
Muut sijoitukset	341	341	332	332
	349	349	9 653	9 655
Pysyvät vastaavat yhteensä	995 768	893 835	839 696	744 585

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Vaihtuvat vastaavat				
Vaihto-omaisuus				
Aineet ja tarvikkeet	2 262	2 045	1 676	1 793
Valmiit tuotteet/tavarat	123	27	0	27
	2 385	2 073	1 676	1 821
Pitkäaikaiset saamiset				
Laskennallinen verosaaminen	9 371	10 985		
Saamiset saman konsernin yrityksiltä			4 200	15 020
Siirtosaamiset	105	84	105	84
Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	37 098	38 631	28 940	30 808
Saamiset saman konsernin yrityksiltä			75 551	37 169
Muut saamiset	10 621	9 397	10 309	9 384
Siirtosaamiset	4 556	8 576	3 803	7 850
	61 751	67 674	122 908	100 316
Rahat ja pankkisaamiset	14 592	37 309	4 109	26 464
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	78 727	107 055	128 692	128 600
Vastaavaa yhteensä	1 074 495	1 000 890	968 388	873 185

VASTATTAVAA

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Oma pääoma				
Osakepääoma	185 000	185 000	185 000	185 000
Muut rahastot				
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	286 635	286 635	286 635	286 635
Käyvän arvon rahasto	-21 224	-29 443	-21 224	-29 375
Edellisten tilikausien voitto	138 197	118 232	50 984	40 202
Tilikauden voitto	37 695	28 269	45 609	19 085
	626 303	588 694	547 004	501 548
Tilinpäätössiirtojen kertymä				
Poistoero			58 397	49 320
Pakolliset varaukset				
Muut pakolliset varaukset	20 236	20 997	20 236	20 997

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Vieras pääoma				
Pitkäaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	183 118	206 341	183 118	150 530
Siirtovelat	28 437	35 829	25 237	33 629
Laskennallinen verovelka	15 501	13 338		
	227 056	255 508	208 355	184 159
Lyhytaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	127 214	59 194	71 403	51 413
Saadut ennakot	1 228	1 170	291	419
Ostovelat	42 617	32 399	38 881	29 819
Velat saman konsernin yrityksille			3 300	3 221
Muut velat	5 663	7 957	4 362	6 114
Siirtovelat	24 178	34 972	16 160	26 176
	200 900	135 692	134 397	117 161
Vastattavaa yhteensä	1 074 495	1 000 890	968 388	873 185

Rahoituslaskelma

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Liiketoiminnan rahavirta				
Myynnistä saadut maksut	374 399	377 728	316 394	323 590
Maksut liiketoiminnan kuluista	-255 509	-271 966	-216 893	-236 689
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	118 891	105 763	99 500	86 901
Maksetut korot ja rahoituskulut	-5 201	-8 539	-4 569	-7 558
Saadut korot liiketoiminnasta	137	154	277	311
Saadut osingot	50	50	1 567	0
Muut rahoituserät liiketoiminnasta	-979	-606	-974	-605
Maksetut välittömät verot	-7 180	831	-4 406	2 776
Liiketoiminnan rahavirta	105 716	97 653	91 396	81 825
Investointien rahavirta				
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-181 812	-182 241	-167 881	-175 147
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	8 586	2 602	4 636	2 552
Ostetut tytäryhtiöosakkeet	-3	-592	-3	0
Investointien rahavirta	-173 230	-180 232	-163 248	-172 595

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Rahoituksen rahavirta				
Myönnetyt lainat tytäryhtiöille	0	0	-3 850	0
Lainasaamisten takaisinmaksut	-3 850	0	770	770
Lyhytaikaisten lainojen nostot	19 990	34 000	19 990	34 048
Pitkäaikaisten lainojen nostot	50 000	10 000	50 000	10 000
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-21 344	-19 236	-17 413	-14 766
Maksettu voitontuloutus/ pääomanpalautus	0	-4 603	0	-4 603
Rahoituksen rahavirta	44 797	20 161	49 498	25 449
Rahavarojen muutos	-22 717	-62 417	-22 355	-65 320
Rahavarat 1.1.	37 309	99 726	26 464	91 784
Ostettujen ja fuusioitujen yhtiöiden rahavarat	0	0	0	0
Myytyjen tytäryhtiöiden rahavarat	0	0	0	0
Rahavarat 31.12.	14 592	37 309	4 109	26 464
Yritysjärjestelyissä tulleet rahavarat	0	0	0	0

Tilinpäätöksen liitetiedot

1. Konsernitilinpäätösperiaatteet

Finavia Oyj on suomalainen julkinen osakeyhtiö, jonka kotipaikka on Vantaa. Suomen valtio omistaa koko osakekannan. Vantaan lisäksi liiketoimintaa on 20 lentoasemalla ympäri Suomen.

Finavia-konserni tuottaa lentoliikenteen palveluja ja sen liiketoiminta-alueita ovat Helsinki-Vantaan lentoasema, lentoasemaverkosto, Airpro-alakonserni sekä kiinteistöliiketoimintaa harjoittavat tytäryhtiöt.

Lennonvarmistusliiketoiminta erotettiin omaksi yhtiökseen, Air Navigatiotn Services Finland Oy, 1.4.2017 alkaen (lyhyemmin ANS Finland Oy). Suomen valtio omistaa koko osakekannan. Uusi yhtiö myy lennonvarmistuspalveluja mm. Finavia Oyj:lle. Yhtiöittämisen myötä Finavia Oyj:n liikevaihto pieneni n. 50 miljoonalla eurolla. Työntekijöitä uuteen yhtiöön siirtyy noin 400 henkeä, mikä näkyy muutoksena henkilöstökuluissa sekä taseen varauksissa.

Yhtiöittämisen myötä Finavia Oyj:n taseesta poistuivat 1.4.2017 nämä saldot (tuhansina euroina):

1 000 euroa	Vastaavaa	Vastattavaa
Pysyvät vastaavat	18 713	
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	5 414	
Muut saamiset	51	
Siirtosaamiset	3 460	
Rahat ja pankkisaamiset	-3 929	
Oma pääoma		
Edellisten vuosien voittovarot*		8 300
Pakolliset varaukset		1 100
Lyhytaikaiset velat		
Ostovelat		591
Ennakkomaksut		2 057
Siirtovelat		11 661
	23 709	23 709

* In natura -osinko omistajalle.

Tilinpäätös on laadittu suomalaisen kirjanpitostandardin (FAS) mukaan.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki konserniyhtiöt. Osakkuusyritys Taxi Point Oy on jätetty huomioimatta sen epäoleellisen vaikutuksen takia konsernin omaan pääomaan. Tarkemmat tiedot konserniyhtiöistä löytyvät taseen liitetiedoista kohdasta 12.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja realisoitumattomat katteet sekä sisäinen voitonjako on eliminoitu. Keskinäinen osakkeenomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmällä. Tilikauden aikana hankitut tytäryhtiöt sisällytetään konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä alkaen, kun konserni on saanut määräysvallan.

Konsernirakenteen muutokset

LAK Real Estate Oyj (y-tunnus 2778437-8) jakautui 19.12.2017 viideksi uudeksi yhtiöksi:

- LAK Real Estate Oy (uusi y-tunnus 2852087-6)
- Koy Aviatontti I
- Koy Aviatontti II
- Koy Aviatontti III
- Koy Aviatontti IV

Jakautuminen liittyy LAK Real Estate Oyj:n omistuspohjan laajentamiseen. Finavia Oyj sekä NREP Oy:n hallinnoima rahasto ja Pontos Oy ovat sopineet omistus- ja rahoitusjärjestelystä. 31.1.2018 toteutuneen järjestelyn jälkeen Finavia omistaa 49 prosenttia LAK Real Estate Oy:stä, NREP 31 prosenttia ja Pontos Aero Oy 20 prosenttia.

Myös tytäryhtiöiden rahoitus järjesteltiin samassa yhteydessä uudelleen, mistä johtuen tilinpäätöksessä LAK -alakonsernin ulkoiset lainat on esitetty lyhytaikaisissa veloissa. Tilinpäätöksessä ala-konserniin kuuluvat LAK Real Estate Oy sekä Koy Lentäjätie 1.

Kaksi toimimatonta konserniyhtiötä, Safranum Oy ja Happy Landings Finland Oy, on purettu vuoden 2017 aikana.

Tuloutusperiaatteet

Finavia-konsernin liikevaihto muodostuu pääosin lentoliikenteelle myydyistä palveluista, kiinteistöjen vuokratuotoista sekä pysäköintituotoista. Palvelusta syntyneet tuotot kohdistetaan sille kuukaudelle, jolloin palvelu on annettu ja vuokratuotot jaksetaan vuokratuotoille. Myydyt palvelut myös laskutetaan vähintään kuukausittain. Asiakasrahoitusta ei ole.

Ulkomaanrahan määräiset tapahtumat

Finavia-konsernin laskutus tehdään aina euromääräisenä. Ulkomaanrahan määräiset ostot kirjataan tapahtumapäivän kurssiin (ostolaskun kirjausjärjestelmään) ja maksun yhteydessä syntynyt kurssivoitto tai -tappio käsitellään ostojen oikaisueränä.

Suurimpia valuuttaostoja on suojattu valuuttatermiinein. Valuuttasuojauksen kurssivoitot tai -tappiot on kirjattu samoin kuin alla oleva osto.

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet

- Pysyvät vastaavat on aktivoitu välittömään hankintamenuon. Saadut avustukset on kirjattu hankintamenuon vähennykseksi. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu konsernissa yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuuden taloudellisen pitoajan perusteella. Poistot on tehty kohteen käyttöönottokaudesta alkaen.
- Vaihto-omaisuuden hankintamenu on määritetty painotetun keskihinnan menetelmää käyttäen.
- Rahoitusomaisuusarvopapereihin sisältyvät arvopaperit on arvostettu hankintamenuon tai sitä alempaan markkinahintaan.

KILA antoi uuden lausunnon johdannaisten kirjaamisesta joulukuussa 2016 (1963/2016). Finavia konsernissa noudatetaan käyvän arvon mallia (KPL 5:2a§) johdannaisten kirjauksissa. Konsernin johdannaisten sisältävät valuuttatermiinejä, sähkötermiinejä sekä koronvaihtosopimuksia. Tarkemmin konsernin johdannaisista on kerrottu liitetietojen [kohdassa 25](#).

Varaukset

Lentoasematoimintaan liittyy viranomaismääräyksiä, joista etenkin turvallisuuteen liittyvät määräykset ja lentoasemien ympäristöluvut edellyttävät yhtiöltä toimenpiteitä. Näistä on kirjattu pakollisia varauksia.

Vieraan pääoman menot

Vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Korkojohdannaisten korkokulut ja -tuotot on kohdistettu lainojen korkokuluihin.

Tuloverot

Finavian osuus (67,5 miljoonaa euroa) Kehäradan rakentamiskustannuksista voidaan vähentää tuloverotuksessa 10 vuoden tasapoistoin maksuvuodesta alkaen. Kehäradan maksuosuuksia on maksettu vuosina 2010–2016. Tuloslaskelmassa maksuosuudet on kirjattu kuluksi vuosina 2009 ja 2011.

Tilinpäätössirroista (poistoero) laskettu verovelka on esitetty omana eränään. Pakollisista varauksista ja johdannaisten kirjatus-ta markkina-arvosta on laskettu laskennallinen verosaaminen tai verovelka. Laskennalliset verot on esitetty vain konsernin taseessa ja tuloslaskelmassa.

Konserniyhtiöillä ei ole liiketoimintaa eikä maksettavia veroja muualla kuin Suomessa.

Liitetiedoissa esitetyt luvut ovat tuhansina euroina, ellei toisin ole mainittu.

Tuloslaskelman liitetiedot

2. Liikevaihto liiketoiminta-alueittain

milj. euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	muutos %
Helsinki Airport	236,4	210,0	12,6
Lennonvarmistusliiketoiminta	17,3	67,5	-74,4
Lentoasemaverkosto	57,2	44,5	28,7
Airpro-liiketoiminta	68,9	63,9	7,9
Kiinteistöliiketoiminta	23,6	23,3	1,6
Eliminoinnit	-29,8	-28,2	5,9
Konserni yhteensä	373,6	380,9	-1,9

Lennonvarmistusliiketoiminta on mukana luvuissa vain Q1:n osalta vuonna 2017.

3. Liiketoiminnan muut tuotot

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Maa-alueiden ja kiinteistöjen myyntivoitot	4 939	1 876	603	1 876
Muun käyttöomaisuuden myyntivoitot	14	66	14	47
Metsätuotot ja maa-alueuotot	834	717	834	717
Muut tuotot	2 295	1 007	2 210	930
	8 082	3 666	3 661	3 570

Muut tuotot -erä on kasvanut ANS Finland:lle myytyjen hallinnon tukipalvelujen takia. Vähitellen vuosien 2018–2019 aikana ANS Finland siirtää tukipalveluiden ostot Finavia-konsernin ulkopuolelle.

4. Johdon palkat ja palkkiot

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Toimitusjohtaja ja sijainen	770	774	436	420
Hallituksen jäsenet	164	142	164	142

5. Finavia-konsernin palveluksessa oleva henkilökunta

	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Henkilöstö keskimäärin (htv)	2 172	2 394	1 107	1 405
Henkilöstö vuoden lopussa	2 696	2 995	1 176	1 570
Vakinaisia	1 962	2 371	910	1 314
Määräaikaisia	734	624	266	256

Lennonvarmistusliiketoiminnan eriytyessä omaksi yhtiökseen, Finavia-konsernin henkilöstö pieneni noin 400 työntekijällä. Määräaikaisessa henkilökunnassa ovat mukana myös tarvittaessa töihin kutsuttavat, sekä emoyhtiössä että konsernissa.

6. Tilintarkastajan palkkiot

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Ernst & Young Oy				
Tilintarkastuspalkkiot	99	89	78	71
Todistukset ja lausunnot	1	3	1	3
Veroneuvonta	26	9	26	9
Muut palvelut	41	32	40	30

7. Pakollisen varauksen muutos tuloslaskelmassa

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Liiketoiminnan muut kulut	-3 760	-1 545	-3 760	-1 545

Suurimpana eränä pakollisissa varauksissa ovat lentoasemien ympäristölupiin liittyvät varaukset. Vuonna 2017 varauksen muutos tuloslaskelmassa oli -3,8 milj. euroa (-1,4 milj. euroa vuonna 2016). Pakollisiin varauksiin liittyviä töitä on tehty vuoden aikana 3,4 milj. euron edestä. Nämä kustannukset on kirjattu suoraan varausta vastaan tasetilille, joten tältä osin varauksen muutos ei näy tuloslaskelmassa. Lennonvarmistuksen yhtiöittämisen myötä pakolliset varaukset pienenevät 1,1 miljoonaa euroa.

8. Rahoitustuotot ja -kulut

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Osuus osakkuusyritysten tappiosta				
Osinkotuotot				
Saman konsernin yrityksiltä			25 963	
Osakkuusyrityksiltä	50	50		
Muut korko- ja rahoitustuotot				
Saman konsernin yrityksiltä			178	194
Muilta	133	158	107	118
Johdannaisten markkina-arvojen muutokset	-1 012	-722	-1 216	-493
Korkokulut ja muut rahoituskulut				
Muille	-5 972	-9 161	-5 618	-8 232
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-6 801	-9 675	19 414	-8 412

9. Tuloverot

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	-6 208	-3 547	-3 587	-2 186
Tuloverot aiemmilta tilikausilta	77	57	-6	3
Laskennallisen verosaatavan muutos	-1 614	237		
Laskennallisen verovelan muutos	-2 162	-1 120		
Tuloverot yhteensä	-9 907	-4 374	-3 593	-2 183

Pakollisista varauksista sekä sähkö- ja korkojohdannaisten markkina-arvostuksesta on kirjattu laskennallinen verosaaminen tai verovelka. Tilinpäätössiirroista on syntynyt laskennallinen verovelka.

Taseen liitetiedot

10. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä poistot

Pitoajat ovat seuraavat	Vuotta	
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	5	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	5–20	Tasapoisto
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	20–40	Tasapoisto
Lyhytaikaiset rakenteet ja rakennelmat	5–20	Tasapoisto
Koneet ja kalusto	3–20	Tasapoisto
Maarakenteet	10–40	Tasapoisto
Maa- ja vesialueita ei poisteta		

Vuonna 2017 lisäpoistoja tehtiin yhteensä 1 193 178 euroa, suurimpana eränä Helsinki-Vantaan kehitysohjelmaan liittyvät lisäpoistot 616 434,87 euroa. Vuonna 2016 vastaavia lisäpoistoja tehtiin yhteensä 1 106 662,40 euroa (kehitysohjelmaan liittyen). Lennonvarmistusliiketoiminnan yhtiöittämiseen liittyen käyttömaisuudesta tehtiin arvonalennuksia yhteensä 4 037 155,44 euron arvosta vuoden 2016 tilinpäätöksessä.

Koyj Lentäjätie 1 muuttui osakkuusyhtiöstä tytäryhtiöksi, kun Lentoasemakiinteistöt Oyj osti loput yhtiön osakkeet Finnairilta ja Finnairin eläkesäätiöltä marraskuussa 2015. Kaupassa syntyi konserniaktiivaa 14 856 364,51 euroa, mikä on kohdistettu rakennuksiin ja tullaan poistamaan 19 vuodessa. Jo vuonna 2011 rakennuksiin on kohdistettu liikearvoa 1 448 639,61 euroa, mikä poistetaan 28 vuodessa. Poistoaika on sama kuin fuusoidun Koyj Lentäjätie 3:n rakennuksen jäljellä oleva poistoaika.

Investointeihin saadut avustukset

Vuonna 2017 saatiin energiatukea 13 896,05 euroa (sähköautojen latauspisteet eri lentoasemilla). Lennonvarmistuksen investointiprojekteihin saatiin vuonna 2016 EU:lta tukea 1 029 246 euroa ja Helsinki-Vantaan lentoaseman matkakeskuksen suunnittelua varten saatiin 260 000 euroa.

Muutokset tase-erissä 1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Aineettomat oikeudet				
Hankintameno 1.1.	15 686	13 873	15 162	13 381
+ Lisäykset	0	0	0	0
+ Siirrot erien välillä	1 387	2 871	1 263	2 839
- Vähennykset tilikaudella	-2 605	-1 058	-2 605	-1 058
Hankintameno 31.12.	14 469	15 686	13 821	15 162
Kertyneet sumu-poistot 1.1.	-11 270	-11 315	-11 103	-11 238
Vähennysten kertyneet poistot	2 605	1 051	2 605	1 051
Tilikauden poistot	-1 434	-1 006	-1 330	-916
Kertyneet sumu-poistot 31.12.	-10 099	-11 270	-9 828	-11 103
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 369	4 417	3 993	4 059
Muut pitkävaikutteiset menot				
Hankintameno 1.1.	3 889	3 889	216	216
+ Siirrot erien välillä	1 488	0	155	0
- Vähennykset tilikaudella	-277	0	-155	0
Hankintameno 31.12.	5 100	3 889	216	216
Kertyneet poistot 1.1.	-1 372	-973	-41	-30
Vähennysten kertyneet poistot	155	0	155	0
Tilikauden poistot	-591	-398	-166	-11
Kertyneet sumu-poistot 31.12.	-1 808	-1 372	-51	-41
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 293	2 518	165	176

Muutokset tase-erissä 1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Maa- ja vesialueet				
Hankintameno 1.1.	46 605	45 577	42 388	42 860
+ Lisäykset tilikaudella	3 536	1 635	15	135
- Vähennykset tilikaudella	-76	-607	-12	-607
Hankintameno 31.12.	50 065	46 605	42 391	42 388
Kiinteistöjen liittymismaksut				
Hankintameno 1.1.	3 922	3 922	762	762
+ Lisäykset tilikaudella	0	0	0	0
- Vähennykset tilikaudella	0	0	0	0
Hankintameno 31.12.	3 922	3 922	762	762
Maa- ja vesialueet yhteensä	53 987	50 528	43 152	43 150
Rakennukset ja rakennelmat				
Hankintameno 1.1.	785 737	720 931	616 360	552 490
+ Lisäykset tilikaudella	0	0	0	0
+ Siirrot erien välillä	45 218	69 048	45 218	68 112
- Vähennykset tilikaudella	-7 095	-4 241	-5 904	-4 241
Hankintameno 31.12.	823 860	785 737	655 674	616 360
Kertyneet sumu-poistot 1.1.	-390 143	-370 856	-356 938	-342 925
Vähennysten kertyneet poistot	4 829	4 241	3 638	4 241
Tilikauden poistot	-26 305	-23 528	-21 032	-18 254
Kertyneet sumu-poistot 31.12.	-411 619	-390 143	-374 331	-356 938
Kirjanpitoarvo 31.12.	412 241	395 594	281 343	259 422

Muutokset tase-erissä 1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Koneet ja kalusto				
Hankintameno 1.1.	445 764	447 128	427 762	433 176
+ Lisäykset tilikaudella	4	0	0	0
+ Siirrot erien välillä	39 436	34 168	37 925	30 022
- Vähennykset tilikaudella	-87 408	-35 532	-86 771	-35 437
Hankintameno 31.12.	397 796	445 764	378 915	427 762
Kertyneet poistot 1.1.	-326 505	-338 131	-318 189	-331 102
Vähennysten kertyneet poistot	72 201	35 462	71 576	35 398
Tilikauden poistot	-20 115	-23 836	-18 555	-22 485
Kertyneet sumu-poistot 31.12.	-274 418	-326 505	-265 168	-318 189
Kirjanpitoarvo 31.12.	123 378	119 259	113 747	109 573
Maarakenteet				
Hankintameno 1.1.	551 457	517 381	550 616	516 656
+ Lisäykset tilikaudella	0	0	0	0
+ Siirrot erien välillä	80 671	51 936	80 671	51 820
- Vähennykset tilikaudella	-27 174	-17 860	-27 174	-17 860
Hankintameno 31.12.	604 954	551 457	604 113	550 616
Kertyneet poistot 1.1.	-325 542	-327 165	-325 429	-327 078
Vähennysten kertyneet poistot	27 129	17 702	27 129	17 702
Tilikauden poistot	-20 359	-16 079	-20 332	-16 054
Kertyneet sumu-poistot 31.12.	-318 773	-325 542	-318 632	-325 429
Kirjanpitoarvo 31.12.	286 181	225 915	285 481	225 187

Muutokset tase-erissä 1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat				
Hankintameno 1.1.	95 255	72 172	93 363	70 752
+ Lisäykset tilikaudella	186 519	183 736	175 316	177 802
- Vähennykset	-1 373	-2 399	-1 283	-2 399
- Siirrot erien välillä	-168 432	-158 253	-165 232	-152 793
Hankintameno 31.12.	111 970	95 255	102 163	93 363
Osakkeet ja osuudet (tytäryhtiöt ja muut osakkeet)				
Hankintameno 1.1.	349	349	9 655	9 655
+ Lisäykset tilikaudella	3	0	3	0
- Vähennykset tilikaudella	-3	0	-6	0
Hankintameno 31.12.	349	349	9 653	9 655
Yhteensä				
Hankintameno 1.1.	1 948 666	1 825 223	1 756 283	1 639 948
+ Lisäykset tilikaudella	190 062	185 371	175 489	177 937
Siirrot erien välillä	-231	-231	-155	0
- Vähennykset tilikaudella	-126 012	-61 697	-123 911	-61 602
Hankintameno 31.12.	2 012 485	1 948 666	1 807 706	1 756 283
Kertyneet poistot 1.1.	-1 054 831	-1 048 440	-1 011 699	-1 012 372
Vähennysten kertyneet poistot	106 918	58 457	105 102	58 393
Tilikauden poistot	-68 804	-64 848	-61 414	-57 719
Kertyneet sumu-poistot 31.12.	-1 016 717	-1 054 831	-968 010	-1 011 699
Kirjanpitoarvo 31.12.	995 768	893 835	839 696	744 585

11. Muut osakkeet ja osuudet

1 000 euroa	Osakkeet / konserni- yhtiöt	Osakkeet / osakkuus- yhtiöt	Muut osakkeet	Muut sijoitukset
Konserni				
Hankintameno 1.1.	0	8	341	0
+ Lisäykset tilikaudella	0	0	0	0
- Siirrot erien välillä	0	0	0	0
- Vähennykset tilikaudella	0	0	0	0
Hankintameno 31.12.	0	8	341	0
Emoyhtiö				
Hankintameno 1.1.	9 323	0	332	0
+ Lisäykset tilikaudella	3	0	0	0
- Vähennykset tilikaudella	-6	0	0	0
Hankintameno 31.12.	9 320	0	332	0

12. Konserniyitykset

	Konsernin omistus- osuus-%	Emoyhtiön omistus- osuus-%
Airpro Oy, Vantaa	100,0	100,0
RTG Ground Handling Oy, Vantaa	100,0	0,0
Lentoasemakiinteistöt Oy, Vantaa	100,0	100,0
Skyhow Oy, Vantaa	100,0	100,0
LAK Real Estate Oyj, Vantaa	100,0	100,0
Kiinteistö Oy Lentäjätie 1, Vantaa	100,0	0,0
Koy Aviatontti I	100,0	100,0
Koy Aviatontti II	100,0	100,0
Koy Aviatontti III	100,0	100,0
Koy Aviatontti IV	100,0	100,0

	Taseen loppusumma euroina	Oma pääoma 31.12.2017 euroina	Liikevaihto euroina	Tilikauden voitto/tappio euroina
Airpro Oy, Vantaa	25 995 274,75	12 534 735,17	59 143 729,05	2 785 767,41
RTG Ground Handling Oy, Vantaa	3 297 581,56	-3 795 804,05	11 511 457,22	25 579,17
Skyhow Oy, Vantaa	48 674,23	48 674,23	0,00	-35,00
Lentoasemakiinteistöt Oy, Vantaa	13 023 220,85	8 327 207,86	2 174 377,62	492 122,20
LAK Real Estate Oyj, Vantaa (jakautui 19.12.2017)			20 609 490,58	7 235 011,05
LAK Real Estate Oy, Vantaa (20.12.2017 alkaen)	130 397 372,66	-766 210,86	734 473,18	162 549,26
Kiinteistö Oy Lentäjätie 1, Vantaa	23 936 873,48	6 854 795,46	1 581 370,69	434 446,60
Koy Aviatontti I	546 498,82	546 498,82	0,00	0,00
Koy Aviatontti II	1 437 330,54	1 437 330,54	0,00	0,00
Koy Aviatontti III	1 334 018,31	1 334 018,31	0,00	0,00
Koy Aviatontti IV	6 295 090,04	6 295 090,04	0,00	0,00

Osuudet osakkuusyrityksissä	Konsernin omistus- osuus-%	Emoyhtiön omistus- osuus-%	Oma pääoma 31.12.2017 euroina	Tilikauden voitto/ tappio euroina
Taxi Point Oy, Vantaa	25,0	0,0	1 233 278,89	365 132,11

13. Pitkäaikaiset saamiset

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Suojaavien sähköjohdannaisten markkina-arvo	105	84	105	84
Sopimusten eräpäivä 2019 tai myöhemmin				

14. Laskennalliset verosaamiset

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Pitkäaikaiset				
Jaksotuseroista ja väliaikaisista eroista	9 371	10 985	0	0

Pakollisista varauksista sekä korko- ja sähköjohdannaisten markkina-arvostuksesta on kirjattu laskennallinen verosaaminen.

15. Saamiset saman konsernin tytäryhtiöiltä

1 000 euroa	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Myyntisaamiset	431	381
Lainasaamiset		
Pitkäaikaiset	4 200	15 020
Lyhytaikaiset	75 066	36 770
Siirtosaamiset	54	18
Tilikauden lopussa	79 751	52 189

Lainasaamisissa on mukana 4,2 miljoonan euron pääomalaina konsernin tytäryhtiölle RTG Ground Handling Oy:lle. Lainasta perittävä korko on 10 vuoden euro swap-korko, joka tarkistetaan lyhennystä edeltävänä päivänä. Marginaalia ei peritä. Lainapääomalle ei kerry korkoa niiltä tilikausilta, joilta vahvistettava tilinpäätös ei osoita voitonjakokelpoisia varoja. Lainan pääoma ja korko saadaan maksaa yhtiön selvitystilassa tai konkurssissa vain kaikkia muita velkojia huonommalla etuoikeudella. Pääoma saadaan palauttaa ja korkoa maksaa vain siltä osin, kuin yhtiön vapaan oman pääoman ja kaikkien pääomalainojen määrä maksuhetkellä ylittää yhtiön viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan tai sitä uudempaan tilinpäätökseen sisältyvän taseen mukaisen tappion määrän. Pääoman tai koron maksamisesta Finavia tai tytäryhtiö eivät anna vakuutta.

16. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Vuokrasaamiset	2 160	1 193	1 838	999
Navigaatiomaksujaksotus (Eurocontrol)	0	3 627	0	3 627
Työterveyshuollon saamiset (KELA)	485	656	247	316
TyEL-maksusaamiset	0	192	0	98
Muut	1 911	2 908	1 718	2 810
Tilikauden lopussa	4 556	8 576	3 803	7 850

Navigaatiomaksut ovat lennonvarmistusliiketoiminnan tuottoja, joten ne jäivät pois Finavia-konsernin tuloksesta ja taseesta ao. liiketoiminnan yhtiöittämissä mukana.

17. Oman pääoman erien lisäykset ja vähennykset

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Osakepääoma				
Tilikauden alussa	185 000	185 000	185 000	185 000
Tilikauden lopussa	185 000	185 000	185 000	185 000
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	286 635	288 503	286 635	288 503
- Vähennykset	0	-1 868	0	-1 868
Tilikauden lopussa	286 635	286 635	286 635	286 635
Käyvän arvon rahasto	-29 443	-27 950	-29 375	-27 100
- Muutokset	8 218	-1 492	8 150	-2 274
Tilikauden lopussa	-21 224	-29 443	-21 224	-29 375
Edellisten tilikausien voitto/tappio	146 501	122 835	59 287	44 805
Osingonjako	-8 303	-4 603	-8 303	-4 603
	138 198	118 232	50 984	40 202
Tilikauden voitto (+) / tappio (-)	37 695	28 269	45 609	19 085
Oma pääoma yhteensä	626 303	588 694	547 004	501 548

Vuonna 2017 Finavia Oyj jatkoi osinkoa 8 303 352,80 euroa. Osinko maksettiin in natura -osinkona luovuttamalla osakkeen omistajalle Suomen valtiolle ANS Finland Oy:n koko osakekanta. Vuosina 2015-2016 on tehty säähavaintopalvelujärjestelmien ja -laitteiden hallinnan siirtoja Ilmatieteentietokeskelle. Tämä pienensi Finavia Oyj:n sijoitettua vapaata omaa pääomaa 1 867 689,21 eurolla vuonna 2016.

KILAn lausunnon (1963/2016) perusteella myös suojaavien johdannaisten markkina-arvostus on kirjattu siirtosaamisiin tai siirtovelkoihin sekä Oman pääoman käyvän arvon rahastoon vuodesta 2016 alkaen. Osa suojaustarkoituksessa hankituista johdannaisista on jätetty suojauslaskennan ulkopuolelle. Näiden osalta markkina-arvojen muutokset on kirjattu suoraan tuloslaskelman rahoituseriin.

Poistoerosta on kirjattu konsernin omaan pääomaan 61 896 489,48 euroa (53 187 185,10 euroa vuonna 2016).

1 000 euroa	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Jakokelpoinen vapaa oma pääoma		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	286 635	286 635
Käyvän arvon rahasto	-21 224	-29 375
Voittovarat	96 593	59 287
	362 004	316 548

18. Varaukset

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Pakolliset varaukset	20 236	20 997	20 236	20 997

Suurimmat erät pakollisissa varauksissa 31.12.2017:

Eri lentoasemilla vireillä oleviin ympäristölupaprosesseihin liittyy ympäristövaraus 17,2 miljoonaa euroa (16,7 miljoonaa euroa vuonna 2016). EASA:n uusien ilmoitelmääräysten mukaisten kiitoteiden turva-alueiden laajentamista varten on varattu 3,0 miljoonaa euroa.

19. Pitkäaikainen vieras pääoma

Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua.

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Lainat rahoituslaitoksilta	109 332	97 546	109 332	75 345

20. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Suojaavien johdannaisten negatiivinen markkina-arvo	25 237	33 629	25 237	33 629
Varaus veloitteypysäköintipaikkojen järjestämisestä ja pysäköintipaikkojen rakentamisesta	3 200	2 000	0	0

KILA antoi uuden lausunnon johdannaissopimusten kirjaamisesta joulukuussa 2016 (1963/2016). Tämän perusteella myös suojaavien sopimusten käypä arvo on kirjattu taseeseen. Tarkemmin johdannaisia on kuvattu liitetietojen kohdassa 25.

Aviapolis-alueella kiinteistöosakeyhtiöt ovat sopimuksilla siirtäneet veloitteen pysäköintipaikkojen järjestämisestä ja rakentamisesta alueella LAK Real Estate Oyj:lle. Maksetut korvaussummat on kirjattu siirtovelkoihin.

21. Laskennallinen verovelka

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016
Tilinpäätössiirroista	15 474	13 297
Jaksotuseroista ja väliaikaisista eroista	27	42
Tilikauden lopussa	15 501	13 338

22. Saadut ennakot

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
	1 228	1 170	291	419

23. Velat saman konsernin tytäryhtiöille

1 000 euroa	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Ostovelat	3 140	2 571
Lainat	48	48
Siirtovelat	112	602
Tilikauden lopussa	3 300	3 221

24. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Lyhytaikaiset				
Lomapalkkavelka sos. kuluineen	14 632	22 276	9 527	17 635
Palkkajaksotukset sos. kuluineen	4 728	5 016	2 473	3 043
Korkovelat	585	804	497	434
Johdannaisten negat. markkina-arvo	1 383	299	1 383	1
Verovelat	1 169	2 221	980	1 793
Muut	1 681	4 356	1 300	3 270
Tilikauden lopussa	24 178	34 972	16 160	26 176

25. Annetut takaukset, pantit ja vastuut

Summat ovat jäljellä olevien pääoma-arvojen mukaisia.

1 000 euroa	Konserni 2017	Konserni 2016	Finavia Oyj 2017	Finavia Oyj 2016
Tytäryhtiöiden velat, joiden vakuudeksi annettu takaus				
Lainat rahoituslaitoksilta	54 175	61 750	54 175	61 750
Annetut takaukset yhteensä	54 175	61 750	54 175	61 750
Muut takaukset tytäryhtiöiden puolesta				
Leasingvastuille annettu erityistakaus	134	171	134	171
Muut vastuusitoumukset	123	81	73	31
Leasingvastuut				
Tilikaudella 2018 maksettavat	5 977	7 382	5 733	6 954
Myöhemmin maksettavat	21 049	24 840	20 227	23 973

Muut vastuut

Investointeihin liittyviä hankintasitoumuksia oli yhteensä 82,5 miljoonan euron arvosta 31.12.2017. Suurimpana kohteena on Helsinki-Vantaan kehitysohjelma, mihin liittyy sitoumuksia 75,9 miljoonan euron arvosta.

Finavia Oyj on tehnyt optiosopimuksen LAK Real Estate Oy:n osakkeiden takaisinmyynnistä. Finavia Oyj:llä on vastuu ostaa tai osoittaa ostaja osakkuusyhtiö LAK Real Estate Oy:n osakkeiden osalta, jotka ovat NREP:n hallinnoiman rahaston tai Pontos Aero Oy:n hallussa. NREP:llä ja Pontos Aero Oy:llä on mahdollisuus, mutta ei velvollisuutta myydä kaikki hallussaan olevat osakkeet. Finavian vastuu ostaa osakkeet realisoituu aikaisintaan viiden vuoden kuluttua kaupantekohetkestä.

Finavia Oyj on velvollinen tarkistamaan vuosina 2009–2017 valmistuneista kiinteistöinvestoinneista tekemiään arvonlisäverovähennyksiä, mikäli kiinteistöjen verollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Tarkistuskausi on 10 vuotta. Vastuun enimmäismäärä on 73 495 346,19 euroa ja viimeinen tarkistusvuosi on 2026.

Vuosi	Kiinteistö- investoinnit	Kiinteistö- investoinnin alv	Tarkistus-vastuu 31.12.2017	Vuotuinen tarkistuksen alainen määrä
2009	101 808	22 398	2 240	2 240
2010	40 008	9 202	1 840	920
2011	28 628	6 584	1 975	658
2012	23 658	5 441	2 176	544
2013	16 353	3 925	1 962	392
2014	37 361	8 967	5 380	897
2015	50 285	12 069	8 448	1 207
2016	119 608	28 706	22 965	2 871
2017	122 724	29 454	26 508	2 945
Yhteensä		126 745	73 495	12 674

Suojausinstrumentit ja suojauslaskenta

Korkoriskit

Korkoriskinhallinnan tavoitteena on minimoida korkojen muutosten vaikutus Finavian arvoon ja tulokseen. Finavia käyttää toimintansa rahoittamiseen sekä kiinteä- että vaihtuvakorkoisia lainoja, joiden korkotason muutoksen seurauksena syntyy tulokseen ja kassavirtaan vaikuttava korkoriski. Korkoriskin hallitsemiseksi Finavia käyttää korkojohdannaisia.

Valuuttariskit

Finavian valuuttariskin hallinnan tavoitteena on pitää valuuttariski mahdollisimman alhaisella tasolla. Valuuttariskin hallinnan tärkeimpinä periaatteina on varmistaa liiketoimintojen tietoisuus valuuttariskeistä, varmistaa lähtöpositioiden tunnistaminen sekä hallita avointa positiota tarvittaessa rahoitusinstrumenttien avulla. Finavia-konsernin maksuliikenne käydään pääsääntöisesti euroissa ja yhtiöiden tilit ovat euromääräisiä. Joissain tilanteissa hankintasopimuksissa hinnat tai hintakomponentit voivat olla valuuttamääräisiä tai muihin kuin euron kurssiin sidottuja. Valuuttamääräisiä hankintasopimuksia on suojattu valuuttatermiineillä. Vuoden 2017 lopussa avoimia valuuttatermiinejä ei ollut.

Sähkön hintariski

Finavian sähkönhankinnan tavoitteena on ennustettava sähköenergian hinta sekä suojautuminen voimakkailta hinnannousuilta. Sähkön hintariskiltä suojataan seuraavan noin kolmen vuoden ennustettu kulutus vuosittain laskevalla suojaustasolla. Sähkönsopimukset ovat euromääräisiä ja ne erääntyvät vuosina 2018–2020.

Bitumin hintariski

Finavia arvioi bitumin hinnan suojaustarvetta ottaen huomioon kyseisen vuoden bitumitarpeen, käytävissä olevat suojausinstrumentit sekä suojauksen kustannukset. Bitumin hinta voidaan suojata kiinteähintaisin ostosopimuksin tai raaka-ainejohdannaisien avulla. Vuonna 2017 Finavialla ei ole ollut bitumin suojaukseen liittyviä johdannaisia.

Tilinpäätöksessä 31.12.2017 johdannaisopimuksia oli konsernissa vain emoyhtiöllä Finavia Oyj:llä.

Johdannaiset	Finavia Oyj		
	Nimellisarvo €	Käypä arvo € (sopimukset jotka erääntyvät seuraavan 5 vuoden kuluessa)	Käypä arvo € (sopimukset jotka erääntyvät seuraavan 5 vuoden jälkeen)
Koronvaihtosopimukset			
Suojauslaskennassa	67 000 000	0	-23 063 681
Muut suojaukset	141 699 000	-1 421 551	-2 134 643
Sähkötermiinit			
Muut suojaukset	504 163	132 231	0
Valuuttatermiinit	0		
Oma pääoma / Käyvän arvon rahasto 31.12.2017			
Suojauslaskennassa mukana olevien johdannaisten käypä arvo			-23 063 681,00
Vuonna 2016 erääntyneen myydyn korkoswapin markkina-arvo, jota jaksotetaan syntyneen korkoswapin juoksuajalle. Ao. swap on mukana suojauslaskennassa			1 839 474,53
			-21 224 206,47

Johdannaisinstrumentit ja suojauslaskenta

Kaikki johdannaisopimukset on tehty suojautumistarkoituksessa Finavian rahoituspolitiikan mukaisesti suojaamaan vaihtuvakorkoisten lainojen korkoriskiä tai sähkön hankinnan hintariskiä. Suojauslaskennassa mukana olevat johdannaiset ovat koronvaihtosopimuksia, joissa suojauslaskentaa sovellettaessa käyvän arvon muutoksen tehokas osuus kirjataan oman pääoman käyvän arvon rahastoon. Mikäli suojauksessa on tehottomuutta, tehoton osuus kirjataan tuloslaskelman rahoituseriin. Suojauslaskennan piirissä olevista koronvaihtosopimuksista ei ole kirjattu tehotonta osuutta tilinpäätöksessä 31.12.2017. Johdannaisten, joihin ei ole sovellettu suojauslaskentaa, käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelman rahoituseriin. Johdannaisopimusten käyvät arvot perustuvat sopimusvastapuolten raportointiin markkina-arvostuksiin.

Suojauslaskenta

Suojaustyyppi	Rahavirran suojaus. Suojattava riski sekä suojaussuhde on dokumentoitu ja todennettu suojauslaskennan periaatteiden mukaisesti. Koronvaihtosopimusten korkovirrat kirjataan tulosvaikutteisesti samoilla periodeilla kuin suojattujen lainojen korkovirrat.
Suojattava kohde	Suojauslaskennan piirissä tilinpäätöshetkellä 31.12.2017 on Finavian koko lainapä-omasta suojauslaskennan koronvaihtosopimusten nimellispääomaa vastaava määrä eli 67 milj. euroa. Suojattavien lainojen vaihtuvat korot ovat 3 ja 6 kk:n euribor-korkoja.
Suojausinstrumentit	Koronvaihtosopimukset, joiden yhteenlaskettu nimellisarvo tilinpäätöshetkellä 31.12.2017 on 67 milj. euroa ja käypä arvo -23 063 681 euroa. Koronvaihtosopimuksilla Finavia saa 3 ja 6 kk:n euribor-korkoa ja maksaa kiinteää korkoa.

26 Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset

Vantaalla 28. päivänä helmikuuta 2018

Harri Sailas
Hallituksen puheenjohtaja

Katja Keitaanniemi

Annaleena Kiikonen

Nina Kiviranta

Erkka Valkila

Stefan Wentjärvi

Kimmo Mäki
Toimitusjohtaja

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Vantaalla 8. päivänä maaliskuuta 2018

Ernst & Young Oy
Tilintarkastusyhteisö

Mikko Rytilahti
KHT, JHT

27 Tilintarkastuskertomus

Tilintarkastus- kertomus

Finavia Oyj:n yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Finavia Oyj:n (y-tunnus 2302570-2) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2017. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa. Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme. Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausunnotomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonamme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olen-

naisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnitteleme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, vääräntämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan hu-

miota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntonne. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.

- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitiilinpäätöksestä. Vastamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntonne ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko

muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomuksessa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Muut lausunnot

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys taseen osoittaman voiton käyttämisestä on osakeyhtiölain mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Vantaalla 8.3.2018

Ernst & Young Oy
tilintarkastusyhteisö

Mikko Ryttilahti
KHT, JHT

30 Tunnuslukujen laskentakaavat

Sijoitetun pääoman tuotto, %	$\frac{\text{Voitto (tappio) ennen satunnaisia eriä + rahoitustuotot ja -kulut}}{\text{Oma pääoma + korolliset rahoitusvelat, tilikauden alun ja lopun keskiarvo}}$
Oman pääoman tuotto, %	$\frac{\text{Voitto (tappio) ennen satunnaisia eriä - tuloverot varsinaisesta toiminnasta}}{\text{Oma pääoma + vähemmistöosuus, tilikauden alun ja lopun keskiarvo}}$
Omavaraisuusaste, %	$\frac{\text{Oma pääoma + vähemmistöosuus}}{\text{Taseen loppusumma - saadut ennakot}}$